

muistopäivänä 19.5.2024 Kalevankankaan sankarihaudalla

Arvoisa juhlayleisö

Olemme tulleet muistorikkaalle paikalle kunnioittamaan Isänmaan puolesta kaatuneitten sankarivainajiemme muistoa. Tällä paikalla on vuosikymmenten saatossa kaivattu, itketty ja rukoiltu. Tänne on tultu surun ja kaipausten tuomina - nyt kunnioituksen tuntein.

Sota lienee julminta, mitä ihminen saa aikaan. Sodassa ihmisellä ei ole mitään arvoa. Kaikki kärsivät ja kaikki häviävät... Nämä kaatuneet sankarihaudassa lepäävät - menettivät kaiken. Kaatuneista on jäljellä vain muistomerkki. Jokaisen kaatuneen muistomerkki on jonkun isä, veli, vaari tai sisko. Näiltä sotasankareilta, joiden elämä jäi kesken, ei kysytty: "Haluatko jättää kotisi, vaimosi, lapsesi, tulevaisuuden haavees ja lähteä. - Heidän oli lähdettävä - Isänmaan tähden, meidän kaikkien tähtemme, taistelemaan Suomen vapauden puolesta. Lainaan emerita professori Tuula Tammista: "Jokaisen kaatuneen haudalla itkee lapsi."

- "Muistot ja Isän ikävä ovat ikuisia." -

Syksyllä 1939 isäni sai tiedon, että neuvottelut Neuvostoliiton kanssa olivat katkenneet 13.11.1939. Neuvostoliitto provosoi Mainilan laukaukset, irtisanoi hyökkäämättömyyssopimuksen ja aloitti hyökkäyksen 30.11.1939 klo 6.50. Neuvostoliiton joukot ylittivät Suomen rajat maalla, merellä ja ilmassa.

Minä ja mieheni Mauno olemme molemmat sotaorpoja. Isäni Viljon ja mieheni isän Akselin oli lähdettävä Virtain rautatieasemalta monen muun virtolaisen kanssa kohti tuntematonta. Heidän nuoret lasta odottavat vaimot jäivät pelko ja huoli sydämessä, nenäliina turvanaan, odottamaan. Voin vain kuvitella sen pelon, huolen ja ikävän määrän. Jo maaliskuussa 1940 mieheni äiti Impi sai suruviestin. Taipaleenjoella Muolaan kylässä Akselin korsuun oli tullut täysosuma juuri Akselin kohdalle 1.3.1940. Tuhopaikalta löytyi vain moottoripyöräkinnas, joka tunnistettiin Akselin kintaaksi. Samasta korsusta aiemmin poistuneet ilmoittivat Akselin kohtalosta. Myöhemmin Akseli siunattiin kentälle jääneenä Virtain sankarihautaan. Surun musta peitto laskeutui lasta odottavan Impin elämään. Kolmen viikon päästä Akselin kaatumisesta Impi synnytti toisen lapsensa, Maunon. Impi jäi kahden pienen lapsen kanssa suru ja huoli sydämessä.

Minun isäni Viljo palasi talvisodasta maaliskuun lopussa -40. Äitini Helvi oli saanut helmikuussa -40 ensimmäisen lapsensa. Yhdessä Helvi ja Viljo saivat nauttia pienestä poikavauvasta, kevään kasvusta ja viljan tuleentumisesta. Elämä tuntui kantavan. Huhtikuussa -41 he saivat toisen lapsensa, Helenan. Heidän unelmansa oli saada vielä monta lasta.

Kuitenkin ilmassa leijui huoli tulevasta. Suomessa valmisteltiin jälleen sota. Juhannuksena 1941 tuli liikekannalle pano ja Viljon oli jälleen lähdettävä. Sodan musta peitto levittäytyi heidänkin ylleen.

Elokuussa -41 Helvi äiti sai suruviestin. Viljo oli kaatunut Ilmeen Metsäkylässä 3.8.1941 lähdettyään korsusta vartioon. Viljon ruumis jäi sodan jalkoihin ja vasta joulun alla ruumiin jäännökset saatiin kotipitäjään. Viljo siunattiin Virtain sankarihautaan sotilaallisina menoin muiden virtolaisten kaatuneiden kanssa. - Suru oli valtava meidän molempien äideillä. Mitä tulevaisuus sodan mustan peiton varjossa tuokaan tullessaan... Molempien perheiden nuoret äidit, kummallakin kaksi pientä lasta, jäivät leskiksi. Miten tästä selvitään?

Sodan kauhut lähenivät aina, kun pommikoneiden jylinä täytti taivaankannen. Jylinä vaimeni vasta vuoden 1944 lopulla, kun Suomen sotatoimet Neuvostoliittoa vastaan päättyivät 4.9.1944. Neuvostoliitto lopetti sotatoimet vasta seuraavana aamuna. Väliaikainen rauhansopimus allekirjoitettiin 19.9.1944 ja lopullinen rauhansopimus Pariisissa 10.2.1947. Karjala, Petsamo ja Porkkala menetettiin ja raskaat sotakorvaukset olivat edessä.

Minä ja Mauno saimme kasvaa lapsuusvuotemme äitiemme kanssa maaseudulla isien ja äitien kotitaloissa. Maunon perheellä oli pieni keittiö, jota sanottiin Impin kammariksi ja minun perheeni asui Hirven talon tuvassa. Meillä oli suojeleva kyläyhteisö ympärillä ja tarvitessamme saimme talkooapua. Elimme vaatimattomasti. Meidän ei kuitenkaan tarvinnut lähteä evakkoon, ei kerjäämään eikä nähdä nälkää, niinkuin monen muun

sotaorvon. Meidän ei tarvinnut lähteä huutolaiseksi. Äitimme eivät jättäneet meitä koskaan. He eivät myöskään menneet uusiin naimisiin, eikä meidän tarvinnut pelätä isäpuolta. Me saimme kasvaa, käydä koulua ja rakentaa Suomea rauhan aikana. Äitimme opettivat meidät tekemään työtä.

Kaikasta huolimatta isää kaivattiin ja odotettiin, jospa hän palaisi. Muistokivet Virtain sankarihaudalla ovat nyt isiämme ja kesäisin käymme siellä muistelemassa, mitä elämä olisi ollut, jos isämme olisivat saaneet elää.

Lapsenlapsemme ovat kasvaneet ilmastonkriisin, totuudesta piittaamattoman poliittisen populismin, korona-pandemian, Ukrainan ja Israelin levinneen sodan mustan peiton varjossa, some-ajan vaikutteiden paineessa. Nyt lapset itkevät peittojensa alla: "onko meillä tulevaisuutta"... Sodan julmuus koskettaa jälleen meitä kaikkia. Päivittäin saamme kuulla tiedotusvälineistä tuhotuista kodeista ja menetettyjen ihmisten määristä. Me näemme tiedotusvälineissä evakkoon lähteneitten joukkoja valtakuntien rajoilla. Tämä tuo mieleen muistot omasta sota-ajasta. - Kuinka ohuella langalla olemmekaan sodan mustan peiton varjossa. - Pelko ja kauhu koteloituvat mieleen ja ruumiin muistiin sukupolvien ajaksi. Me emme voi suojella lapsiamme. Voimme kuitenkin kieltäytyä vihaamasta. Voimme tarjota apuamme ja sitoutua edistämään rauhaa. - Rauha alkaa omasta arjesta, ihmissuhteista, läheisistä, meistä kaikista.

Nykypäivänä ihmiskunnalla on uudet haasteet. Sota on muuttanut muotoaan nykytekniikan ja teknisten osaajien ja taloudellisten asioiden vaikutuksesta. Tarvitaan valtavan hyvää neuvottelutaitoa sekä pienten että isojen valtioiden neuvottelijoiden kesken rauhan aikaansaamiseksi. Rauha tarvitsee meistä jokaista. - Meillä on toivoa.

Presidentti Aleksander Stubb käytti sanaa sotasukupolvi ja sotaveteraanisukupolvi puhuessaan sotainvalideista ja veteraaneista, lotista, kotirintaman naisista, sotaleskistä ja sotaorvoista. Tämä sotasukupolvi uhrasi vuosia parhaasta nuoruudestaan erossa rakkaistaan ja tulevaisuuden haaveet hajalla. Koko sodanjälkeisen sukupolven sotavuosien aikaiset uhraukset maamme itsenäisyyden ja vapauden turvaamiseksi sekä sodanjälkeinen jälleenrakentamistyö ja monipuolinen muu toiminta ovat maamme upeinta ja arvokkainta historiaa. Meillä on velvollisuus kunnioittaa heitä kaikkia. - Me olemme saaneet elää vapaassa Suomessa.

! Tämän tiedon säilyttäminen tuleville sukupolville on meidän kaikkien yhteinen kunnia-asia !

Sotasukupolvien työ ollaan siirtämässä perinnetyön piiriin. Tampereen Seudun Kaatuneitten Omaiset ry on liittynyt muiden sotasukupolven yhdistysten tavoin "Sotien 1939-1945 Pirkanmaan Perinneyhdistys ry:n". Perinnetyössä onnistutaan, kun se tehdään koko sotasukupolven perinnön mukaisesti, yhdessä. Yhteenkuuluvuus perinnetyössä myös hoitaa ja vertaistuki on arvokasta.

Kaatuneitten Omaisten Liitto ry on aloittanut valtakunnallisen perinnetyön ja tehnyt ohjekirjan: "Kaatuneitten omaisten perinnekirja".

Velvollisuutemme on siirtää sodan perinteitä myös lapsillemme ja lastenlapsillemme. Tämä asia on erittäin tärkeä juuri nyt, kun tämä sotasukupolvi on poistumassa keskuudestamme. Meidän avautuminen ei ole helppoa, kun olemme vuosikymmeniä vaienneet, mutta terapeutista. Se on myös toivoa lisäävää rauhantyötä.

Olemme saaneet kauniin maan tuhansine järvineen. Meillä on syytä kiittää sen aineellisista, henkisistä ja hengellisistä lahjoista laulun sanoin "Hetken työ tuhatvuosiin vaikuttaa.... Isänmaahan ja maailmaan..."

Meillä on myös toivoa. Isä Jumala levittää suojaavat siipensä meidän yllemme. Tämän peiton alla olemme turvassa.

Toivotan Teille kaikille - rauhallista Kaatuneitten muistopäivää!

Helena Kallio, sotaorpo.

Kalevankankaalla sankarihaudalla seppeleet odottavat laskijoita.